

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa Towarzystwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
spółki komandytowej w W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście W.

o ustalenie wysokości opłaty z tytułu użytkowania wieczystego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 października 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 15 stycznia 2020 r., sygn. akt V ACz (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od powódki na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii
Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 2.700 (dwa tysiące
siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 3 września 2019 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił
pozew Towarzystwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki
komandytowej w W. o ustalenie wysokości opłaty rocznej z tytułu użytkowania
wieczystego nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Skarbu Państwa

położonej we wsi L., stanowiącej działkę ewidencyjną nr [...]39/1 o pow. 3,77 ha w S.

Sąd Okręgowy ustalił, że powódka złożyła do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. (dalej: „SKO”) dwa wnioski o ustalenie, że wypowiedzenie opłaty rocznej, dotyczące działki nr [...]39/1, dokonane przez pozwanego Skarb Państwa - Starostę W. pismem z dnia 14 listopada 2016 r. jest nieuzasadnione. Jeden wniosek – zastępujący pozew – został nadany 5 stycznia 2017 r., a sprawa po przekazaniu do Sądu Okręgowego na skutek sprzeciwu od orzeczenia SKO toczy się pod sygn. II C (...), a drugi został nadany 17 lutego 2017 r., a sprawa po przekazaniu do Sądu Okręgowego na skutek sprzeciwu od orzeczenia SKO została zarejestrowana pod sygn. IV C (...). Przyczyną odrzucenia pozwu w sprawie IV CSK 780/19 było stwierdzenie, że między tymi samymi stronami pozostaje w toku sprawa dotycząca tego samego roszczenia (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Postanowieniem z dnia 15 stycznia 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił zażalenie powódki. Nie podzielił stanowiska skarżącej, że doręczenie tego samego wypowiedzenia w różnych datach jej pełnomocnikowi (6 grudnia 2016 r.) oraz bezpośrednio powodowej spółce (19 stycznia 2017 r.) skutkowało zgłoszeniem dwóch żądań, jednego dotyczącego pierwszej opłaty (art. 221 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, Dz.U. z 2020 r., poz. 1990 – dalej jako „u.g.n.”) oraz drugiego dotyczącego jej aktualizacji na podstawie art. 77 u.g.n. Stwierdził, że tożsamość żądania należy oceniać przez pryzmat wniosków powódki, o których mowa w art. 78 ust. 2 u.g.n., skoro zastępują one pozwy. Wskazał, że w obu sprawach zgłoszono takie samo żądanie - stanowiące reakcję na jedno pismo pozwanego - o ustalenie, że dokonane pismem z dnia 14 listopada 2016 r. ustalenie względnie aktualizacja opłaty z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości jest nieuzasadniona, w szczególności nieuzasadnione jest naliczenie opłaty rocznej za 2015 r. proporcjonalnie za okres od 28 października do 31 grudnia 2015 r. oraz naliczenie opłaty rocznej za rok 2016 r., ewentualnie o ustalenie, że dokonane powyższym pismem ustalenie jest uzasadnione w innej wysokości.

Sąd Apelacyjny nie podzielił także oceny powódki, że doręczenie wypowiedzenia dwukrotnie, w różnych datach pociąga za sobą skutek w postaci braku tożsamości wniosków skierowanych do SKO (zastępujących pozwy), skoro stanowiły one reakcję na jedno pismo pozwanego, dwukrotnie przesłane.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (z uwzględnieniem oczywistych omyłek wniosku sprostowanych pismem procesowym z dnia 26 października 2020 r.), wskazała że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które wymaga odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku, gdy właściwy organ zamierza dokonać ustalenia pierwszej opłaty rocznej (wraz z określeniem wysokości stawki procentowej) z tytułu użytkowania wieczystego w rozumieniu art. 221 ust. 2 u.g.n. i składa w tym celu użytkownikowi wieczystemu odpowiednie oświadczenie woli, co do skuteczności doręczenia którego istnieją wątpliwości, przy czym wyżej wymieniony organ celem sanowania wątpliwości w zakresie doręczenia tego oświadczenia, składa je ponownie użytkownikowi wieczystemu, ale w taki sposób, że zostaje mu ono doręczone w kolejnym roku kalendarzowym i może odnieść skutek dopiero od roku następującego po roku, w którym nastąpiło doręczenie, a użytkownik wieczysty od każdego z tych oświadczeń składa odrębny wniosek do SKO, a następnie od orzeczeń SKO wydanych odrębnie odnośnie do każdego z tych oświadczeń składa sprzeciw i obie sprawy zostają przekazane do rozpoznania właściwemu sądowi powszechnemu, to czy w takiej sytuacji istnieje podstawa do odrzucenia pozwu na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., skoro w razie wniesienia sprzeciwu orzeczenie SKO traci moc, a zatem obowiązuje w pełnym zakresie oświadczenie właściwego organu, co oznacza skuteczność w pełnym zakresie późniejszego oświadczenia i co w zależności od orzeczenia wydanego przez sąd rozpoznający sprawę wcześniejszego oświadczenia może doprowadzić do powstania nieakceptowalnych skutków prawnych, a w szczególności - wobec kwestionowania przez użytkownika wieczystego w obydwu sprawach prawidłowości ustalenia przez właściwy organ wysokości (pierwszej) opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego - może doprowadzić do sytuacji, w której w rozpoznawanej sprawie wcześniejszego oświadczenia opłata ta zostanie prawomocnie ustalona na niższą kwotę niż zawarta w późniejszym oświadczeniu

właściwego organu, a jednocześnie użytkownik wieczysty pozostanie związany treścią późniejszego oświadczenia organu zawierającego wyższą kwotę opłaty rocznej?

Ponadto w ocenie skarżącej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w związku z nie odniesieniem się przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia - wbrew obowiązкови wynikającemu z art. 378 § 1 w zw. z art. 328 § 2 i w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 387 § 2¹ w zw. z art. 397 § 2 zd. 1 k.p.c. każdorazowo w brzmieniu sprzed nowelizacji - do zarzutów zgłaszanych przez powódkę dotyczących naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału, art. 61 § 1 zd. 1 k.c. przez jego niezastosowanie, naruszenie art. 45 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 2 Konstytucji przez ich niezastosowanie przy ocenie odrzucenia pozwu, a także naruszenie art. 79 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez bezzasadne orzeczenie o zwrocie na rzecz powódki opłaty od pozwu, jako konsekwencji jego odrzucenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze

publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie ma cechować się istotnością, czyli być doniosłe z uwagi na rangę zawierającego się w nim problemu prawnego oraz jego znaczenie wykraczające poza potrzeby rozstrzygnięcia sprawy, w której wniesiono skargę. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Przesłanka ta w rozpoznawanym przypadku nie została zrealizowana. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przeprowadzono analizy orzecznictwa i poglądów doktryny w zakresie objętym zagadnieniem prawnym. Argumentacja skarżącej jest jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska prawnego Sądu drugiej instancji. Nie wykazuje zatem, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa.

Przede wszystkim jednak sformułowane przez skarżącą zagadnienie nie ma charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej właśnie sprawie. Stwierdzenie, że sposób określenia konsekwencji prawnych konkretnych okoliczności faktycznych może budzić niejasność lub prowadzić do rozbieżnych ocen, nie oznacza jeszcze, by w sprawie zaistniało istotne zagadnienie prawne.

Tak ujęty problem sprowadza się do kwestionowania prawidłowości zastosowania art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w okolicznościach sprawy, a nie do formułowania istotnego zagadnienia prawnego.

Ubocznie dostrzeżenia wymaga, że istotą wątpliwości skarżącej jest rozdzielanie oświadczenia woli pozwanego z dnia 14 listopada 2016 r. od jego skutków wiążących się z datą jego doręczenia. Wynika ona z nieuwzględnienia, że pozwany pismem z dnia 14 listopada 2016 r. złożył tylko jedno oświadczenie woli, a jego skutki w sferze prawa materialnego są uzależnione od daty jego pierwszego skutecznego doręczenia adresatowi (jego prawidłowo umocowanemu pełnomocnikowi), a nie od liczby spraw zainicjowanych na skutek jego dwukrotnego doręczenia. Zbadanie w jakiej dacie oświadczenie dotarło skutecznie do powoda (art. 61 § 1 k.c.) jest objęte kognicją sądu badającego sprawę zainicjowaną pierwszym złożonym przez skarżącą pozwem. Przywoływany przez powódkę wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I CSK 451/10 (niepubl.) w żaden sposób nie wspiera jej stanowiska, skoro rozstrzygnięcie w nim wydane nie dotyczyło postępowań aktualizacyjnych zainicjowanych jednym oświadczeniem o wypowiedzeniu dotychczas obowiązującej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

Wbrew stanowisku skarżącej uzasadnienie zaskarżonego rozstrzygnięcia nie potwierdza tezy o rażącej wadliwości jego konstrukcji z perspektywy regulacji art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz o nie odniesieniu się do zarzutów apelacji

w takim zakresie, w jakim było to niezbędne z perspektywy oceny prawidłowości odrzucenia pozwu przez Sąd pierwszej instancji (art. 378 § 1 k.p.c.). Podkreślenia wymaga, że z obowiązku wynikającego z art. 378 § 1 k.p.c. nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu orzeczenia każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone, przed wydaniem orzeczenia (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2010 r., V CSK 296/09, M.Pr.Bank. 2012, nr 4, s. 19, z dnia 26 kwietnia 2012 r., III CSK 300/11, OSNC 2012 r., nr 12, poz. 144, i z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSNC -ZD 2015 r., nr D, poz. 64).

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania i wykładni prawa, których efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98§ 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst : Dz. U. z 2018, poz. 265).